

Republika Srbija
VRHOVNI SUD SRBIJE
Rev2 271/09
01.07.2009. godina
Beograd

U IME NARODA

Vrhovni sud Srbije u Beogradu, u veću sastavljenom od sudija: Predraga Trifunovića predsednika veća, Jasminke Stanojević, Mirjane Grubić, Nadežde Radević i Biljane Dragojević, članova veća, u parnici tužioca AA, koga zastupa punomoćnik AB advokat, protiv tuženih Javnog preduzeća za proizvodnju električne energije, distribuciju električne energije i upravljanje distributivnim sistemom i trgovinom električne energije "Elektroprivreda Srbije" Beograd i Javnog preduzeća površinski kopovi "Kosovo" Obilić, sada sa sedištem u Beogradu, radi naknade štete, odlučujući o reviziji tužioca, izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Beogradu Gž. I br. 4650/08 od 19.11.2008. godine u sednici održanoj 01.07.2009. godine, doneo je

P R E S U D U

UKIDA SE presuda Okružnog suda u Beogradu Gž. I br. 4650/08 od 19.11.2008. godine u stavu trećem izreke i predmet vraća istom sudu na ponovno suđenje u ukinutom delu.

U ostalom delu revizija tužioca **SE ODBIJA** kao neosnovana.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Prvog opštinskog suda u Beogradu P. br. 6719/06 od 22.01.2008. godine, stavom prvim izreke usvojen je tužbeni zahtev tužioca i oba tužena su obavezana da tužiocu na ime naknade štete zbog izostale zarade usled nezakonitog prestanka radnog odnosa za period od 04.09.1997. godine do 30.06.2007. godine solidarno isplate 3.141.867,84 dinara sa zakonskom zateznom kamatom počev od 30.09.2007. godine pa do isplate. Stavom drugim izreke tuženi su obavezani da kod nadležnog Republičkog fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje uplate doprinose za penzijsko i invalidsko osiguranje u skladu sa posebno važećim koeficijentom prema stepenu stručne spreme tužioca za period od 04.09.1997. godine do 30.06.2007. godine. Stavom trećim izreke tuženi su obavezani da nadoknade troškove parničnog postupka tužiocu u iznosu od 153.560,00 dinara.

Presudom Okružnog suda u Beogradu Gž. I br. 4650/08 od 19.11.2008. godine, stavom prvim izreke potvrđena je prvostepena presuda u odnosu na drugotuženo Javno preduzeće "Kosovo" Obilić u stavu prvom izreke a za deo potraživanja do iznosa od 1.407.903,03 dinara pa je tuženo Preduzeće "Kosovo Obilić" obavezano da tužiocu na ime naknade štete zbog izostale zarade usled nezakonitog prestanka radnog odnosa za period od 24.09.1997. godine do 30.06.2007. godine isplati ovaj iznos od 1.407.903,03 dinara sa zakonskom zateznom kamatom počev od 30.09.2007. godine, kao i u stavu drugom i trećem izreke i žalba drugotuženog u ovom delu je odbijena kao neosnovana. Drugim stavom izreke drugostepena presuda preinačena je prvostepena presuda u stavu prvom izreke prema drugotuženom Javnom preduzeću "Kosovo" Obilić preko dosuđenog iznosa od 1.407.903,03 dinara a do traženog iznosa od 3.141.867,84 dinara i u tom delu tužbeni zahtev tužioca je odbijen kao neosnovan. Poslednjim trećem stavom izreke drugostepene presude preinačena je prvostepena presuda u odnosu na prvotuženo javnog preduzeće "Elektroprivreda Srbije" i tužbeni zahtev tužioca u odnosu na ovo preduzeće je odbijen kao neosnovan.

Protiv pravosnažne presude donesene u drugom stepenu tužilac je blagovremeno izjavio reviziju zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primene materijalnog prava.

Ispitujući pobijanu presudu u smislu člana 399. ZPP-a, Vrhovni sud je našao da je revizija tužioca delimično osnovana i delimično neosnovana.

Prema utvrđenom činjeničnom stanju tužilac je bio u radnom odnosu kod drugotuženog JP "Kosovo" iz Obilića do 04.09.1997. godine kada mu je izrečena mera prestanka radnog odnosa, koja je presudom Opštinskog suda u Prištini P.1.br. 681/97 od 01.04.2005. godine, koja je postala pravosnažna 17.07.2006. godine, poništena kao nezakonita sa obavezom vraćanja tužioca na rad. Tužilac nije vraćan na rad ni po pravosnažnosti ove presude i njegov tužbeni zahtev u ovoj parnici se odnosi na naknadu štete u visini izgubljene zarade koju nije ostvario zbog nezakonite odluke o prestanku radnog odnosa. Ocenom nalaza i mišljenja veštaka koji se rukovodio visinom naknade zarade zaposlenih koji su radno angažovani, prvostepenom presudom su obavezana oba tužena da tužiocu za period od 04.09.1997. godine do 30.06.2007. godine solidarno isplate 3.141.867,84 dinara.

Drugostepeni sud je ocenjujući navode žalbi stranaka u ovoj parnici delimično preinačio prvostepenu presudu odbijajući tužbeni zahtev u odnosu na drugotuženo Javno preduzeće "Kosovo" preko iznosa od 1.407.903,03 dinara, dok je u odnosu na prvotuženo Javno preduzeće "Elektroprivreda Srbije", odbio tužbeni zahtev u celosti. Odluka drugostepenog suda u odnosu na drugotuženo JP "Kosovo" zasniva se na činjenicama da ovo preduzeće od 1999. godine ne funkcioniše u matičnoj sredini, odnosno na Kosovu, te da se i ne bavi delatnošću zbog koje je osnovan, već je sedište ovog preduzeća u Beogradu i samo jedan mali broj zaposlenih je radno angažovan i to

osnovani, već je status ovog preduzeća u Beogradu i samo jedan mali broj zaposlenih je radno angažovan i u povremeno, dok ostali zaposleni ovog preduzeća primaju naknadu zarade u visini od 60% od zarade koja bi im pripadala da rade. Tužilac u toku postupka nije pružio dokaze da bi od strane svog poslodavca mogao da bude radno angažovan u ovom periodu, tim pre što je njegovo prebivalište i dalje na Kosovu i Metohiji. Iznos koji je dosuđen pravnosnažnom presudom tužiocu predstavlja naknadu zarade za uporednog radnika drugotuženog preduzeća u visini od 60% od pune zarade, kako je to utvrđeno i veštačenjem u toku postupka. U odnosu na prvotuženo preduzeće "Elektroprivreda Srbije" tužbeni zahtev je odbijen u celosti iz razloga što po oceni drugostepenog suda ovo preduzeće nije u materijalno pravnom odnosu sa tužiocem i pasivno legitimisan u ovom sporu. Prema stanovištu drugostepenog suda, činjenica da je prvotuženi osnivač drugotuženog preduzeća je bez uticaja, jer je "Kosovo" osnovano kao samostalni privredni subjekat i kao posebno pravno lice sa svim pravima i obavezama.

Pravilan je zaključak nižestepenih sudova u pogledu prava tužioca na naknadu štete koju je pretrpeo donošenjem nezakonite odluke o prestanku radnog odnosa zbog koje nije radio i nije ostvarivao odgovarajuću zaradu. Osnov odgovornosti drugotuženog preduzeća "Kosovo" kao poslodavca je u odredbama člana 106. stav 5. Zakona o radnim odnosima ("Službeni glasnik RS", br. 55/96), člana 96. Zakona o radu ("Službeni glasnik RS", br. 70/01) i člana 164. sada važećeg Zakona o radu. Pravilan je i zaključak drugostepenog suda u pogledu visine naknade koje je ovo preduzeće dužno da po ovom osnovu isplati tužiocu, a to je 60% zarade koju bi tužilac primao kao lice koje nije radno angažovano. Činjenica je da samo mali broj zaposlenih ovog Javnog preduzeća, posle izmeštanja sa Kosova i Metohije, radno angažovan, a ostali zaposleni tog preduzeća ostvaruju naknadu zarade u navedenom procentu. To istovremeno znači i da nije bilo slobodnih radnih mesta, odnosno mogućnosti da i tužilac eventualno bude radno angažovan, pa bi dosuđivanje pune naknade, odnosno naknade zarade u punom iznosu, tužilac bio u povoljnijem položaju od ostalih zaposlenih koji nisu bili radno angažovani.

Međutim, osnovano se revizijom tužioca ukazuje da se stanovište drugostepenog suda o neodgovornosti prvotuženog preduzeća "Elektroprivreda Srbije" zasniva na pogrešnoj primeni materijalnog prava.

Saglasno članu 453. Zakona o privrednim društvima ("Službeni glasnik RS", br. 125/04), u poslovanju javnih preduzeća, pa i kada su u pitanju njihova prava, obaveze i odgovornosti, primenjuju se propisi koji su bili na snazi do dana stupanja na snagu ovog zakona. To su Zakon o preduzećima ("Službeni list SRJ", br. 29/06 ... 36/02) i zakoni kojima se uređuju uslovi i načini obavljanja delatnosti od opšteg interesa. Prema odredbi člana 401. stav 3. Zakona o preduzećima, osnivanje i poslovanje javnog preduzeća vrši se u skladu sa Zakonom o preduzećima i zakonom kojim se uređuju uslovi i način obavljanja delatnosti od opšteg interesa. Zakonom o javnim preduzećima, Zakonom o elektroprivredi i Statutom tuženog "Elektroprivreda Srbije", predviđena je mogućnost da kao javno preduzeće, može osnovati drugo javno preduzeće za obavljanje svojih pojedinih delatnosti. U skladu sa navedenim propisima ovo preduzeće je osnovalo drugotuženo preduzeće "Kosovo" za obavljanje pojedinih svojih delatnosti. Bez obzira što navedenim propisima i Statutom JP "Kosovo" Obilić propisano da osnovano javno preduzeće ima status pravnog lica i da istupa u svoje ime i za svoj račun, a za račun Javnog preduzeća "Elektroprivreda Srbije" u skladu sa prenetim ovlašćenjima, i za svoje obaveze odgovara celokupnom imovinom, propisana je kontrolna nadzorna funkcija prvotuženog preduzeća nad ekonomsko finansijskim poslovanjem drugotuženog. Prvotuženi je jedini osnivač drugotuženog sa 100% udela, što ukazuje na postojanje odnosa matičnog i zavisnog preduzeća, odnosno da je JP "Kosovo" u relevantnom periodu bilo zavisno preduzeće pod neposrednim upravljanjem prvotuženog kao matičnog preduzeća, koje po samom zakonu neograničeno solidarno odgovara za sve obaveze zavisnog preduzeća a u smislu člana 414. i člana 414a. tada važećeg Zakona o preduzećima. Iz tih razloga je pogrešan zaključak drugostepenog suda da prvotuženi u ovom sporu nije pasivno legitimisan i da ne odgovara za obaveze drugotuženog JP "Kosovo" u kome je tužilac bio zaposlen u vreme donošenja nezakonite odluke o prestanku radnog odnosa.

Tuženi "Elektroprivreda Srbije" je u toku prvostepenog postupka istakao prigovor zastarelosti, ukazujući na to i u svojoj žalbi na prvostepenu presudu, koji drugostepeni sud, s obzirom na zauzeto pravno stanovište da ovaj tuženi nije pasivno legitimisan, nije razmatrao, odnosno nije ocenio navode žalbe da je prvostepeni sud u ovom delu pogrešno primenio materijalno pravo, kada je početak roka zastarelosti vezao za pravnosnažnost i izvršnost presude kojom je poništena odluka o prestanku radnog odnosa tužioca, a ne od dana kada je tužiocu prestao radni odnos i kada je udaljen sa rada. Time je učinjena bitna povreda postupka iz člana 361. stav 1. u vezi člana 382. stav 1. ZPP-a na koju se ukazuje u reviziji.

Iz navedenih razloga je odluka drugostepenog suda ukinuta, koji će u ponovnom postupku ispitujući prvostepenu presudu oceniti ove navode žalbe prvotuženog, imajući pri tom u vidu odredbe člana 376. ZOO.

Na osnovu člana 405. i člana 407. stav 2. ZPP-a, odlučeno je kao u izreci.

Predsednik veća – sudija

Predrag Trifunović, s.r.

Za tačnost otpavka

Upravitelj pisarnice,

Olivera Strugarević

ZS